

JAARVERSLAG VAN DE ARCHEOLOGISCHE WERKGROEP

Resten van een inheems-romeinse bewoning bij kasteel Heemstede

In de periode van augustus 1979 tot september 1980 heeft de archeologische werkgroep een onderzoek ingesteld naar wat men kan beschouwen als het afval van een nederzetting uit de Romeinse tijd van \pm 50 tot 400 na Christus. Bij graafwerkzaamheden in verband met het verleggen van het Amsterdam-Rijnkanaal werd ter hoogte van kasteel Heemstede een kreek doorsneden. Deze kreek, die vroeger voor de afwatering van de oeverwal heeft gezorgd, was geheel opgevuld met rivierklei. In de gegraven sleuf tekende zich de donkere kreekvulling duidelijk af tegen de zandige oeverwal.

Het onderzoek bestond uit het doorzoeken van naar de oppervlakte gebrachte klei. Op enkele plaatsen is op kleine schaal een opgraving verricht.

De ongeveer 25 meter brede kreek werd over een lengte van ongeveer 200 meter doorsneden door een sleuf, die gegraven was ten behoeve van het verleggen van het kanaal. In deze sleuf bevindt zich nu een stalen damwand, die de nieuwe oever van het kanaal zal gaan vormen. De kreekvulling bevatte veel scherven inheems aardewerk naast Romeins import-aardewerk. Hieruit kan worden afgeleid, dat hier sprake is van een inheemse nederzetting uit de tijd van de Romeinse overheersing. De woonhuizen hebben vermoedelijk op de hogere gedeelten langs de oever van de kreek gelegen.

Naast de scherven zijn er ook een aantal botten van huisdieren opgegraven (zie hiervoor het artikel van P.J.A. Mensch en A.P. van der Houwen elders in dit periodiek).

HET GROVE MET DE HAND GEVORMDE INHEEMS-ROMEINSE AARDEWERK

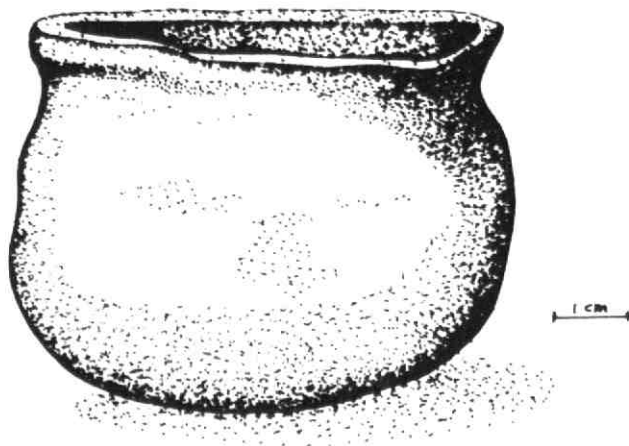
Slechts weinig scherven zijn van eenzelfde pot afkomstig, waaruit afgeleid kan worden, dat de totale afvalstort van de nederzetting veel groter is dan nu aan het licht is gebracht.

Het is erg moeilijk om van het inheemse aardewerk een juiste datering te geven. Dit houdt verband met het feit, dat inheems aardewerk geen fabrieksproduct is in die zin, dat de potten niet identiek zijn en niet in grote hoeveelheden werden gemaakt.

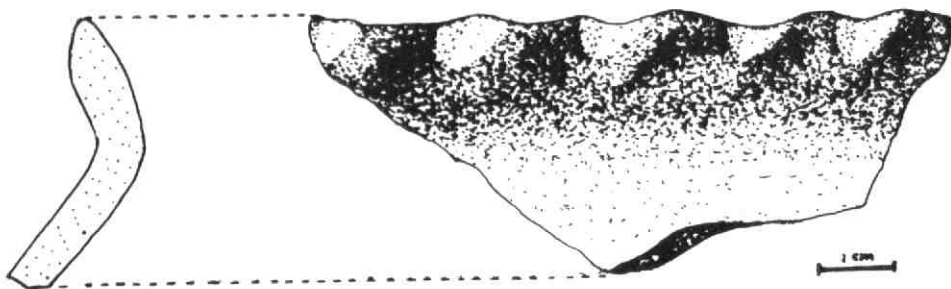
Het aardewerk werd met de hand gevormd en in een veldoventje gebakken. Dit proces gaf potten van een vrij slechte kwaliteit tot resultaat. Het is daarom ook niet verwonderlijk, dat de scherven die nu gevonden zijn, vrij klein zijn en de breukvlakken ervan zo afgerond zijn, dat het aan elkaar passen van de stukken een moeilijk karwei is.

Toch heeft een klein drinkbekertje de reis door zo'n 2000 jaar overleefd. Het 10 centimeter hoge bekersje is grijs-geel van kleur. (Zie tekening 1)

Opvallend is het aardewerk met nagelindruk-versiering. We kunnen hierin verschillen zien in de techniek en de plaats van de versiering, bijvoorbeeld scherven met nagelindrucken op de rand en nagelindrucken tegen de rand van de pot. Aangenomen wordt, dat nagelindrucken op de rand iets ouder zijn. (zie tekeningen 2 en 3)

1. Tekening van inheems bekersje.

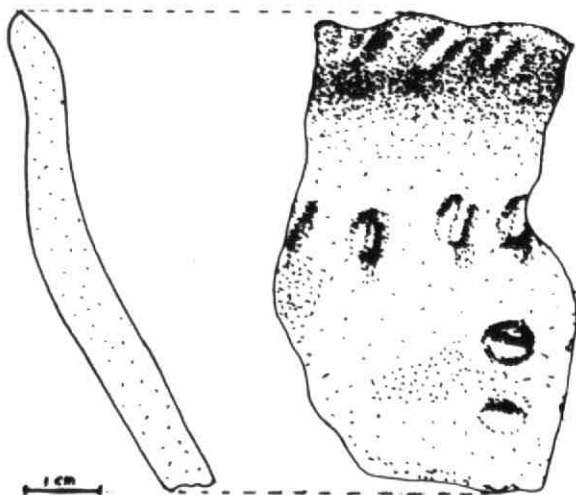

2. Tekening van randscherf met versiering.

Bij de niet versierde scherven kan een nauwkeurige datering alleen afgeleid worden uit a. de kwaliteit (dikte, kleur en verschraling), b. de vorm van de hals en c. de vorm van de rand.

HET ROMEINSE AARDEWERK

Veel gemakkelijker is het om het Romeinse aardewerk te dateren. Dit aardewerk is massaal geproduceerd en vanuit Italië en Gallië naar het noorden van het Romeinse rijk getransporteerd. Het meest opvallende is het 'terra sigillata'; heel fijn rood, glimmend aardewerk met soms zelfs een stempel van de maker erin gedrukt. Hiervan zijn 14 fragmenten gevonden, waarvan één kommetje was te reconstrueren.

3. tekening van randscherf met versiering.

Verder waren er scherven afkomstig van witte kruiken, ruwwandige kookpotten, amfora en gevernist aardewerk. Hieruit zijn tot nu toe geen gebruiksvoorwerpen gereconstrueerd.

BOUWMATERIALEN

De laatste groep vondsten bestaat uit bouwmaterialen; stukken natuursteen, dakpanfragmenten, stukjes hutten-leem en slakken vermoedelijk van het ijzersmelten afkomstig.

De vondsten zullen in de loop van 1981 nog verder worden uitgewerkt, zodat er, indien de resultaten de moeite waard zullen zijn, nog nader op terug zal worden gekomen.

A.P. van der Houwen.